

gaan. Het werd de alerte lezers duidelijk gemaakt dat het stelsel van de accijnzen zijn langste tijd had gehad en het interim niet betekende dat de gemeenten op de inkomstenbron konden blijven vertrouwen. Vooruitziende bestuurders trokken hieruit de conclusie dat het tijd werd om te gaan nadenken over de eventuele oplossingen voor de toekomstige tekorten op de gemeentelijke begrotingen.

Deze voorziening was in de Maasstad door de uitstekende financiële situatie van de gemeente Rotterdam vooreerst niet aanwezig. De begroting vertoonde namelijk ten gevolge van het solide financiële beleid van de gemeente - volgens critici omschreven als het ontbreken van elk beleid dat geld kostte⁸⁾ - in 1853 een overschot⁹⁾ en tegelijk was de gemeentelijke schuld bijzonder klein. De schuld van f 186.970,- was bij een bevolking van 91742 zielen (1 januari 1853) slechts ongeveer twee gulden schuld per inwoner. Het scheen dus dat het stadsbestuur zich door de florissante financiële situatie aan het begin van de jaren vijftig geen zorgen behoefde te maken over de toekomst.

Toch was de financiële hemel niet geheel wolkenloos. Dit kwam door het feit dat de voortgaande expansie van haven en stad grote investeringen vergde. Bijvoorbeeld liepen in deze jaren de uitgaven voor haven- en kadenruimte fors op.¹⁰⁾ Deze voor een verdere economische groei noodzakelijke bestedingen schudden de stadsbestuurders langzaamaan wakker. Vooral toen zij zich ook van lieverlede begonnen te realiseren welke consequenties de voortgaande liberale wetgeving voor de vertrouwde inkomsten had.

Daarbij verontrustte de afschaffing van de accijns op het gemaal in het bijzonder.¹¹⁾ Weliswaar behielden de gemeenten in de wet het recht tot heffing na 1 januari 1856, maar het was velen duidelijk dat de prolongatie ervan uit vrees voor goedkope broodimport en uit angst voor sluikhandel¹²⁾ onwenselijk was.

Door dit groeiende besef van de almaar stijgende uitgaven en de in de toekomst krimpende inkomsten probeerde het gemeentebestuur allereerst de uitgaven te beperken. Daarbij werd begonnen met het verminderen van de 'luxe-bestedingen'. Dit leidde er onder andere toe dat de stad verduisterde, want de gemeentelijke uitgaven voor lantarens werden drastisch gereduceerd.¹³⁾ Daarnaast begon het gemeentebestuur het stedelijke bezit te verkopen, ondanks het feit dat het iedereen duidelijk was dat zulke verkopen